

De accountantsopleiding aan de UvA: Uitstekend voor Accountants

Philip Wallage en Martin Hoogendoorn

1 Inleiding

In dit artikel gaan wij in op de accountantsopleiding aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), waarbij wij zullen trachten zoveel mogelijk specifieke kenmerken te beschrijven. Ook voor een universitaire opleiding geldt wat ons betreft als leidraad dat moet worden voldaan aan eisen van effectiviteit en efficiency. Daarom trachten wij de accountantsopleiding zoveel mogelijk 'ondernemingsgewijze' te beheersen. Natuurlijk vormen universitaire regels en procedures een randvoorwaarde. In dit klimaat zijn wijzigingen en aanpassingen van bestaande zaken niet altijd even gemakkelijk te realiseren. De eerlijkheid gebiedt hierbij op te merken dat de Amsterdamse universiteit en in het bijzonder de economische faculteit (FEE) recentelijk een zakelijke en ondernemingsgerichte aanpak tonen.

Een van de belangrijkste strategische doelstellingen van onze opleiding luidt het streven naar een zo hoog mogelijke kwaliteit. Het operationele plan om deze doelstelling te bereiken dient in een dynamische markt natuurlijk voortdurend te worden aangepast. Ter illustratie van de dynamiek van de markt volgen onderstaand in willekeurige volgorde enkele recent gewijzigde omstandigheden:

- veranderingen in de marktstructuur waaronder de toetreding van Accountant Administratieconsulenten tot de controlemarkt en de samenwerking tussen NIVRA en Nijnerode;

- de onder maatschappelijke druk toenemende behoefte aan de drs-titel;
- de behoefte van accountantskantoren tot minder studiebelasting in de drukke periode (januari tot en met maart);
- wijzigingen in wet- en regelgeving waaronder de implementatie van de 8e EG-richtlijn;
- vernieuwingen in programma's van andere universiteiten en NIVRA;
- internationale ontwikkelingen op het gebied van accountancy-onderwijs.

In dit artikel zullen wij trachten de huidige en de toekomstige – op de genoemde omstandigheden inspelende – opleiding te schetsen. Hiertoe zal in paragraaf 2 kort worden ingegaan op de historie van de accountantsopleiding aan de UvA. Vervolgens wordt in paragraaf 3 de huidige accountantsopleiding beschreven. Voordat wij op de toekomstige opleiding tot accountant ingaan, schetsen wij in paragraaf 4 kort de ontwikkelingen die gegeven onze doelstellingen de structuur van de opleiding alsmede de vorm van het onderwijs beïnvloeden. In paragraaf 5 staan wij kort stil bij de relatie tussen onderwijs en onderzoek. Ten slotte gaan wij in paragraaf 6 in op actue-

Dr. Ph. Wallage, registeraccountant, is universitair hoofddocent Accountantscontrole aan de Universiteit van Amsterdam en senior manager bij KPMG Klynveld Accountants te Amstelveen.

Prof. Dr. M.N. Hoogendoorn, registeraccountant, is hoogleraar Externe Verslaggeving aan de Universiteit van Amsterdam, accountant bij Moret, Ernst & Young Accountants en onderzoeker bij het Limperg Instituut.

le en toekomstige ontwikkelingen. In het bijzonder besteden wij aandacht aan de kopopleiding bedrijfseconomie voor afgestudeerde registeraccountants en een vernieuwde accountancy-opleiding.

2 De start van de accountancy-opleiding

In 1922 werd de handelsfaculteit aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam gesticht en tot hoogleraar in de Bedrijfshuishoudkunde werd Th. Limperg benoemd. Zoals uit het rooster blijkt was de economische opleiding bepaald breed te noemen, vakken als Toegepaste Scheikunde en Biologie waren naast Fysische Aardrijkskunde verplicht (Jaarboek, 1922, p.46).

De ook nu nog actuele vraag of de opleiding van het Nederlands Instituut van Accountants (NIVa) tot vrijstellingen zou kunnen leiden in de economiestudie werd in de jaren twintig van deze eeuw gesteld. Zo blijkt uit de notulen van de faculteitsraad dat het diploma van het NIVa (examens reeds in juli 1895) in het algemeen geen criterium vormt voor het verkrijgen van een gunstig advies in zake toelating tot de examens van de faculteit (notulen faculteitsraad, 26 september 1922).

In zijn intrede betoogde Limperg dat de scheiding tussen bedrijfsleer en staathuishoudkunde te betreuren was. Er was naar zijn mening geen wetenschap dan die van de economische wetenschap. Een betrouwbaar en doelmatig instrument voor de beschrijving en waarneming van het gebeuren in het bedrijfsleven was volgens hem onontbeerlijk. Beheersing en besturing moet in deze visie breed worden geïnterpreteerd, en vereist meer dan een adequate administratie. De problemen waarvoor genoemd instrument zijn diensten bewijst zijn in de woorden van Limperg van economische aard, en zijn niet te vereenzelvigen met de problemen die de techniek van de boekhouding zelf biedt. Deze opvatting over het belang van de bedrijfseconomie voor de opleiding tot accountant heeft grote invloed

gehad op het terrein van accountancy-onderwijs en onderzoek (A.J. Bindenga, 1992, p.66).

In 1929 gaat de accountantsopleiding aan de UvA daadwerkelijk van start, bedoeld als kopopleiding na het normale volledige doctoraal-examen. Hogeweg en Van Essen zijn naast Limperg de eerste lectoren. Het gerucht gaat dat Limperg, net als overigens de rest van de economische faculteit, niet precies voor ogen had hoe hij het onderwijs moest inrichten. In plaats van een duidelijke keuze in te bestuderen literatuur te maken, liet hij studenten alle boeken lezen die hij als 'goed' bestempelde (zie bijvoorbeeld Limperg Instituut 1979).

Limperg was niet gemakkelijk voor studenten; zij werden blootgesteld aan de strikt dogmatische en streng gedisciplineerde voordrachten. Van hem werd gezegd dat een student slechts kans van slagen had wanneer hij zijn monoloog exact liefs met inbegrip van komma's en punten kon weergeven (Vanthoor, 1992, p.8). Echter ook in de praktijk had Limperg aanzien; zijn kantoor werd tot na de oorlog als een van de beste en grootste accountantskantoren van Nederland beschouwd. Pikant detail is het feit dat Limperg bij zijn benoeming tot hoogleraar aan de UvA in 1922 besloot als lid van zijn maatschap te defungeren. Treffend voor zijn houding als beroepsbeoefenaar zijn de woorden uitgesproken door N.J. Polak bij zijn (Limperg) erepromotie te Rotterdam in 1947: 'Onbuigzaam recht op staat gij' (Van Sloten, 1988, p.6)

Zoals bekend mag worden verondersteld, heeft Limperg in zijn hoedanigheid als hoogleraar in de Bedrijfshuishoudkunde (1922-1950) een groot stempel gedrukt op de ontwikkeling en het aanzien van de 'Amsterdamse school' en de vakgroep accountancy in het bijzonder.

3 De huidige accountancy-opleiding

Tot de huidige Postdoctorale Opleiding Accountancy (PDOA) wordt in principe iedereen toegelaten met een vooropleiding doctoraal

economie, HEAO AC/RA of NIVRA eerste fase. Het aantal PDOA-studenten bedraagt in het studiejaar 1993/1994 ongeveer 170 eerstejaars- en 150 tweedejaarsstudenten. Ongeveer twee derde van de studentenpopulatie bestaat uit HEAO-ers en NIVRA-instroom. Bij de PDOA zijn ongeveer 35 (merendeels parttime) docenten betrokken.

3.1 Het curriculum

Om toegelaten te worden tot de PDOA dient men een doctoraalexamen Economie te hebben afgelegd met in het vakkenpakket ten minste de volgende vakken:

Basisvakken:

- Voortgezet boekhouden
- Financiële rekenkunde en Levensverzekeringswiskunde
- Strategisch Management en Organisatie of Strategisch Personeelsmanagement en Arbeidsverhoudingen
- Recht I (inleiding vermogensrecht en faillissementsrecht)
- Recht II (ondernemingsrecht)
- Belastingrecht
- Management Accounting
- Keuzevak Inleiding Accountantscontrole I.

Basis- en specialisatievakken:

- BIV-AO
- Externe Verslaggeving.

Afgestudeerden in de economische wetenschappen met een afwijkend doctoraal pakket dienen de ontbrekende vakken te behalen alvorens zij tot de PDOA worden toegelaten. Voor studenten die in het bezit zijn van het HEAO-RA diploma en studenten die de eerste fase van het NIVRA hebben afgerond bestaat een standaardschakeljaar, bestaande uit de specialisatievakken Externe Verslaggeving en BIV-AO (het zogenaamde Kort Hoger Onderwijs).

3.2 Het programma van de PDOA

Algemeen

De opleiding kan bij een normaal studieverloop in twee jaar worden afgerond. Alle colleges worden op vrijdag gegeven in de periode van 1 september tot en met 30 juni. In het studiejaar 1993/1994 is voor het eerst een college-arme periode ingevoerd. De algemene indruk is dat de college-arme periode door de studenten als hinderlijk is ervaren; men geraakt uit het studieritme. Mogelijkheden om dit te voorkomen worden momenteel geïnventariseerd. In het vervolg van deze paragraaf zal slechts kort op de verschillende vakken worden ingegaan. Voor verdere informatie omtrent het programma wordt verwezen naar noot 4 bij dit artikel.

Eerste jaar

In het eerste postdoctorale jaar worden de vakken Administratieve Organisatie (AO), Externe Verslaggeving voor Accountants (EvA) en Inleiding Accountantscontrole (IAC) I en II verzorgd.

In de colleges Administratieve Organisatie wordt aandacht besteed aan de bestuurlijke informatieverzorging van diverse bedrijfstypen. Nadruk wordt gelegd op zowel de organisatie van de gegevensverwerking als het verzorgen van bestuurlijke informatie. Door ontwikkelingen op het terrein van de informatietechnologie vindt in toenemende mate een verstrengeling tussen deze beide terreinen plaats. Het vakgebied is onder invloed van wijzigende denkbeelden waaronder het brede begrip interne beheersing, corporate governance en kwaliteit van informatie sterk in beweging. Deze trends worden op de voet gevolgd en voor zover mogelijk in de colleges behandeld. De colleges bestaan merendeels uit werkcolleges waarin vooraf ingeleverde vraagstukken worden behandeld. Conform de nieuwe examenstructuur worden een instellingstoets (1 opgave) en een landelijke toets (2 opgaven) afgenomen. Om aan het tentamen deel te mogen nemen dienen voldoende vraagstukken te zijn ingeleverd.

Externe Verslaggeving voor Accountants bestudeert vooral de informatievervalsing door organisaties aan hun omgeving, voor zover deze van periodiek-systematische aard is. De doelstelling van het vak is het uitbreiden van de kennis die in de doctoraalfase is vergaard met een sterke nadruk op de praktijk, de internationale opvattingen en de actuele ontwikkelingen. Het vakgebied wordt met andere woorden vooral vanuit de specifieke optiek van de controlerend accountant belicht. Het schriftelijk tentamen wordt tweemaal per jaar afgenomen.

In het eerste jaar wordt een trimester Inleiding Accountantscontrole I verzorgd voor doctorandi en HEAO-ers die dit vak niet hebben gevolgd in het doctoraal danwel het NIVRA-vak Elementaire Accountantscontrole ontberen. Het hierop volgend trimester wordt IAC II gegeven waarin nader op een aantal belangrijke onderwerpen de markt en het produkt aangaande wordt ingegaan. De markt omvat met name vragen naar het 'wat' en het 'waarom' van AC. Zowel IAC I als IAC II worden met een schriftelijke toets afgerond.

Tweede jaar

Indien het schriftelijk examen AO met goed gevolg is afgelegd, mogen gedurende het tweede postdoctorale jaar werkcolleges Accountantscontrole worden gevolgd. Tijdens de werkcolleges worden vraagstukken en theorie gecombineerd behandeld. De theorie spitst zich toe op het 'hoe' van AC. In de Amsterdamse traditie wordt hierbij nadrukkelijk een relatie gelegd tussen de accountantspraktijk enerzijds en beroepsnormen, beroepshouding en hiermee samenhangende regelgeving anderzijds. In dit verband wordt grote waarde gehecht aan het werken in groepen van circa 15 studenten. Interactie tussen de twee docenten en de groep wordt sterk gestimuleerd. Zo dienen de studenten de theorie voor te bereiden en te presenteren. Tijdens het trimester EDP-auditing wordt aandacht besteed aan de kennis die de niet-gespecialiseerde accountant dient te bezitten over geautomatiseerde informatiesystemen in het kader van zijn

controlefunctie. Hierbij wordt geoefend met het gebruik maken van computers bij de controle. Het EDP-tentamen wordt schriftelijk afgenomen. Voor AC moeten een instellingstoets (1 literatuurtoets en een opgave) en de landelijke toets (2 opgaven) worden afgelegd. Deelname aan de landelijke toets is slechts toegestaan indien aan de vraagstukkenverplichting voldaan is.

Tevens dient elke student op het terrein van een van de drie hoofdvakken een afstudeeropdracht te vervaardigen. Het werkstuk moet eigen onderzoek en opvattingen weergeven. De voorbereiding wordt begeleid in groepen van circa 6 studenten. Goede ervaringen zijn reeds opgedaan met het al dan niet in groepsverband uitvoeren van empirisch onderzoek. Publikatie van de afstudeeropdracht in de vorm van een artikel wordt gestimuleerd. Na goedkeuring door de begeleider (docent) moet het werkstuk worden verdedigd voor een groep studenten en nadien tijdens het mondelinge slotexamen dat een uur duurt.

4 Ontwikkelingen in de vorm van het accountancy-onderwijs

Mede onder druk van de nieuwe accountantswetgeving zijn recentelijk belangrijke stappen gezet om tot vernieuwing van het Nederlandse accountancy-onderwijs te komen. Hieraan hebben het NIVRA, de accountantskantoren en de universitaire opleidingen gezamenlijk een bijdrage geleverd. In zijn oratie sprak Schilder in 1993 de verwachting uit dat in de toekomst in het postdoctorale deel toepassingsgericht verdiepingsonderwijs wordt gegeven in wisselwerking met de stage-ervaringen en in-house opleidingen. In het bijzonder dienen nieuwe onderwijs- en examenvormen ontwikkeld te worden voor de hoofdvakken Administratieve Organisatie en Controleleer. De opzet daarvan kan goed aansluiten op het Framework van de IFAC en het beginsel 'learning to learn'. Wat betreft de leermiddelen: hier is nog een lange weg te gaan. Decennia lang

is het onderwijs in het vakgebied gedomineerd door de zogeheten vraagstukken: gestileerde cases waarvan de student een circa 10 pagina's tellende uitwerking moest vervaardigen. Dit werd getraind met circa 25 oefeningen. Discussie werd niet uit de weg gegaan, maar doel was toch het bereiken van 'een goede structuur van uitwerking' (Schilder, 1993).

Gegeven onze in paragraaf 1 genoemde kwaliteitsdoelstelling, trachten wij de onderwijsmethoden en technieken aan te passen aan de eerdergenoemde ontwikkelingen. Zo hebben wij de bespreking van de vraagstukken Accountantscontrole al zodanig ingericht, dat deze zo zakelijk en probleemoplossend mogelijk zijn. Dat betekent onder meer: twee docenten op een groep van rond de twintig studenten, presentaties door studenten, discussies zoveel mogelijk in carré-vorm en notulering van de bespreking door een student. Oefening in adequate gedragvormen, presentaties en onderhandelingen zal verder worden ontwikkeld. In dit verband trachten wij zoveel mogelijk gebruik te maken van ontwikkelingen in het curriculum en de onderwijsmethoden in andere landen.¹

In de Verenigde Staten bestaat bijvoorbeeld de tendens meer gebruik te maken van realistische, complexe, geïntegreerde cases, waarbij alle ins en outs waarmee de accountant in de praktijk kan worden geconfronteerd aan de orde komen. Kernbegrippen zijn in dit verband korte one-way communicatie, rollenspelen, gebruikmaking van video's en zelfstudiepakketten, waarbij de relatie met praktijkervaringen door de cursus heen wordt verwerkt.

Nadrukkelijk wordt gedacht tot nadere integratie te komen van de PDOA-vakken (in cases), groepsdiscussies, gebruikmaking van mondelinge en schriftelijke communicatietechnieken gericht op het testen van deze technieken in plaats van het testen van de kennis van droge feiten (met andere woorden: nadruk op de toepassing).

Om deze veranderingen te realiseren is samenwerking nodig met binnen de UvA beschikbare steun voor onderwijsontwikkeling, alsme-

de bestudering van ervaringen in het buitenland, vooral de USA en Canada.²

Ter beheersing van de kwaliteit worden alle PDOA-vakken periodiek geëvalueerd. Uit recente evaluaties onder de studenten blijkt een hoge waardering voor goede hoorcolleges, en voor gerichte discussiecolleges die duidelijke leermomenten hebben. Tijdige en gedetailleerde voorbereiding, alsmede de ingevoerde vaardigheidstraining voor beginnende docenten zijn dan ook belangrijk.

5 Relatie onderwijs en onderzoek

Het belang van een goede wisselwerking tussen onderwijs en onderzoek is voor beide groot. Onderzoek kan leiden tot verdieping en nieuwe inzichten die door middel van onderwijs worden verspreid hetgeen vervolgens tot een betere praktijkuitoefening kan leiden. Eveneens draagt adequaat en relevant onderzoek ertoe bij dat onderwijs op een wetenschappelijk niveau gehandhaafd blijft. Van de andere kant bezien is onderwijs van belang voor rationeel onderzoek; discussies met in de praktijk werkzame studenten kunnen ertoe bijdragen dat voldoende maatschappelijk relevant onderzoek wordt verricht. Los daarvan werkt discussie in het algemeen verdiepend!

Leden van de vakgroep accountancy worden zoveel mogelijk gestimuleerd om onderzoek te verrichten en te publiceren. Momenteel werken vijf leden aan hun dissertatie. Streven is om in de zeer nabije toekomst enkele AIO plaatsen in te vullen. Bewerkstelligd moet worden dat hoogwaardig onderzoek leidt tot spin-off ten behoeve van het onderwijs.

Spin-off kan onder andere ontstaan door in het kader van de in paragraaf 3.2 genoemde werkstukverplichting voldoende begeleiding en onderzoeksfaciliteiten 'aan te bieden' en de publikatie van deze scripties (indien van voldoende gehalte) in de vakbladen aan te moedigen.

6 Ontwikkelingen in de accountancy-opleiding

Uit het voorgaande blijkt dat de accountancy-opleiding aan de UvA zich momenteel in een overgangsfase bevindt. In het kader daarvan is een belangrijke ontwikkeling de opzet van een kopopleiding Bedrijfseconomie voor registeraccountants. Deze opleiding is begonnen in september 1994. Op iets langere termijn wordt een geheel vernieuwde accountantsopleiding opgezet, rekening houdend met de eisen van het Examenbesluit Registeraccountants, waarin onder andere de stageverplichting is opgenomen. Voorts zal de instroom van studenten aan de UvA-opleiding belangrijke wijzigingen ondergaan.

6.1 Kopopleiding Bedrijfseconomie per 1 september 1994

Zoals eerder aangegeven bestaat het grootste deel van de huidige studenten in de accountantsopleiding aan de UvA uit HEAO-ers en overgestapte NIVRA-studenten. Met door de als gevolg van de samenwerking tussen het NIVRA en Nijenrode geopende mogelijkheid om drs informatiemanagement te worden, ontstond voor de UvA een bijzonder probleem. Weliswaar waren reeds enige tijd de gedachten gegaan in de richting van een doctoraal accountancy (zie bijvoorbeeld Schilder, 1993), maar de externe ontwikkelingen deden de noodzaak ontstaan de gang van zaken te versnellen. Dit was met name van belang voor onze huidige studentenpopulatie, die immers in de bestaande opleiding bij voortgezette studie aan de UvA geen drs zouden worden.³

In februari 1994 is onder de 810 doctorale en postdoctorale accountancy-studenten een enquête gehouden over het belang dat werd gehecht aan een drs-titel en over de wens om een drs Economie opleiding te volgen bij de UvA. Uit de enquête (respons 50%) bleek dat er een duidelijke behoefte bestond aan de drs-titel, één en ander afhankelijk van studieduur en medewerking van de werkgever.

Met de uitslag van de enquête als belangrijke motor kon reeds in mei 1994 de bestuurlijke toestemming worden verkregen om per 1 september 1994 een kopopleiding Bedrijfseconomie te starten. Voorvereiste voor het verkrijgen van de drs-titel is dat de (postdoctorale) accountantsopleiding is afgerond. Dit betekent echter niet dat pas mag worden begonnen met de kopopleiding nadat het accountantsdiploma is behaald; het is zelfs mogelijk om tegelijkertijd af te studeren als accountant en als bedrijfseconoom. Voordeel van een bedrijfseconomische studie is dat sprake is van een brede opleiding die door de arbeidsmarkt goed wordt gewaardeerd. De kopopleiding duurt één jaar, wordt op vrijdag gegeven, en bestaat uit de volgende onderdelen (tussen haakjes het aantal studiepunten): Wetenschapsleer Economie (3), Statistiek voor Accountants (3), Actualisering Recht (1), Basisvak Algemene Economie (7), Algemene Economie voor Accountants (7) en de Scriptie (7).

Naast het tegemoet komen aan de wens van de eigen studenten, kan de kopopleiding een tweede doel dienen: voor bijna of recent afgestudeerde accountants van andere universiteiten of van het NIVRA die aldaar geen drs kunnen worden, kan de kopopleiding alsnog uitkomst bieden. De kopopleiding wordt mede verzorgd door de Stichting Accountancy Universiteit Amsterdam (SAUNA), een samenwerkingsverband tussen de UvA en het NIVRA. Voor de instroom per 1 januari 1995 is aanmelding mogelijk tot 1 november 1994. Voor nadere informatie over mogelijke instroom wordt verwezen naar noot 4.

6.2 Vernieuwde accountancy-opleiding

Het zal duidelijk zijn dat de kopopleiding Bedrijfseconomie een tijdelijke opleiding is. Op iets langere termijn is er behoefte aan een geïntegreerd programma, gericht op de titel registeraccountant en op de drs-titel in de bedrijfseconomie, rekening houdend met de eisen van het Examenbesluit Registeraccountants en de nadere invulling daarvan door het Examenbureau en met de eisen die door de

faculteit worden gesteld. Op dit moment wordt gewerkt aan de opzet van een doeltreffende en efficiënte opleiding. In de opvatting van de UvA verdient het aanbeveling de gebruikelijke structuur van doctoraal en postdoctoraal te doorbreken en te streven naar een geïntegreerde zesjarige opleiding, die kan worden verdeeld in drie fasen:

- jaren 1 t/m 3: voltijdopleiding bedrijfseconomie/registeraccountant; na het derde jaar heeft men voldaan aan de in het Examenbesluit Registeraccountants vastgelegde voorwaarden om aan de praktijkstage te beginnen;
- jaren 4 en 5: deeltijdopleiding bedrijfseconomie/registeraccountant (vrijdag); tegelijkertijd wordt de praktijkstage gelopen; na jaar 5 heeft men het theoretische examen zoals gedefinieerd in het Examenbesluit Registeraccountants voltooid;
- jaar 6: deeltijdopleiding bedrijfseconomie/registeraccountant (vrijdag); in dit jaar volgt men nog enkele vakken die benodigd zijn voor de drs-titel en wordt de gecombineerde doctoraalscriptie/praktijkscriptie geschreven; na het zesde jaar is men tegelijkertijd registeraccountant en bedrijfseconoom.

Deze opzet komt er op neer dat na drie jaar, nadat men reeds een basisopleiding heeft gehad in de vakken Administratieve Organisatie, Externe Verslaggeving, en Accountantscontrole, een baan in de accountancy wordt aanvaard. Uiteraard is het mogelijk ook eerst geheel het doctoraal af te ronden en pas daarna de specifieke voortgezette accountancyvakken te gaan volgen. In verband met de driejarige stageverplichting en met het in dat geval niet kunnen combineren van de doctoraalscriptie en de praktijkscriptie zal men dan in het algemeen pas op zijn vroegst na 7 studie jaren registeraccountant kunnen zijn.

6.3 Instroom studenten

De huidige instroom van studenten bestaat, zoals gezegd, voor een deel uit doctoraalstu-

denten en voor een groter deel uit HEAO-RA studenten en NIVRA-studenten. Verwacht mag worden dat het aantal studenten dat overstapt van het NIVRA naar de UvA in de toekomst vermindert. De UvA zal zich dan ook meer dan voorheen richten op VWO- en HEAO-studenten. Voorts zijn een mogelijke nieuwe categorie studenten de Accountant-Administratieconsulenten. Inmiddels heeft de eerste AA-wettelijk controleur zich al bij de UvA gemeld.

7 Tot slot

De UvA heeft een roemrijk verleden, maar ziet ook de toekomst met vertrouwen tegemoet. Om het in marketing-termen uit te drukken: ons produkt is de academisch gevormde bedrijfseconomisch geschoolde registeraccountant, en wij zijn ervan overtuigd dat aan ons produkt in de markt een behoefte blijft bestaan, zowel bij accountantskantoren als bij bedrijven en andere organisaties. Naar deze behoeften zal goed moeten worden geluisterd.

Om dit te bereiken vragen zowel inhoud van het vakgebied als onderwijsvormen en onderzoek de komende jaren wel veel aandacht. Gegeven de kwaliteit van het onderwijs als centrale doelstelling kunnen in de komende jaren de volgende ontwikkelingen in het onderwijs worden verwacht:

- de noodzaak tot verdere ontwikkeling van het curriculum;
- de noodzaak tot kwalitatief hoogwaardig onderzoek op het terrein van accountantscontrole.

Moderne onderwijsmethoden en -technieken dienen zich hiertoe te richten op een adequate:

- wisselwerking tussen student en docent;
- aansluiting tussen theorie en (moderne) praktijk;
- aandacht voor communicatie en overige sociale vaardigheden;
- vergroten van de mogelijkheden onderzoek beter op het onderwijs te doen aansluiten;

- verdergaande aandacht voor het waarom van Accountancy (theoretische grondslagen);
- verdergaande integratie tussen het onderwijs in Accountantscontrole, Externe Verslaggeving voor Accountants en AO.

Hopelijk wordt in een dynamische omgeving een traditie van *De accountantsopleiding aan de UvA*: Uitstekend voor Accountants zodoende gewaarborgd.

Literatuur

- Bindenga, A.J., (1992), Externe verslaggeving, in: *Samenleving en economie in de twintigste eeuw*, onder redactie van M.M.G. Fase en I. van der Zijpp, Stenfert Kroese. *Jaarboek der Universiteit van Amsterdam, 1921-1922*. (1922), p.46/47, Stadsdrukkerij.
- Limperg Instituut, (1979), *Herinneringen aan Limperg*, Amsterdam.
- Schilder, A., (1993), *Botsende beginselen in het accountancy-onderwijs?*, Amsterdam University Press.
- Sloten, P.J. van, (1988), Getraind bij het kantoor van Limperg, in: *Stevig in de leer, moedig in de toepassing*, Kluwer Bedrijfswetenschappen
- Vanthoor, W.F.V., (1992), Zeventig jaar Economische Faculteit binnen de Universiteit van Amsterdam 1922-1992, in: *Samenleving en economie in de twintigste eeuw*, onder redactie van M.M.G. Fase en I. van der Zijpp, Stenfert Kroese.

Noten

1 Zie bijvoorbeeld CA Magazine, Editorial August 1992: train auditors to be more sceptical, to challenge the underlying assumption that management will always act in good faith en Issues in Accounting Education, AAA, Spring 1991 en Fall 1991. Voor een voorbeeld van een casus waarin de

relatie tussen theorie en praktijk tot zijn recht komt verwijzen wij naar Issues in Accounting Education, Donald Tidrick, Instructional Case: 'You're in charge', Spring 1991. 2 Zie bijvoorbeeld M.A. Diamond and K.V. Pincus, The USC Year 2000 Curriculum Project, 1994 en Jay M. Smith, Curriculum Innovation: Excellence in Audit Education, the Auditing Section of the American Accounting Association and the C&L Foundation.

Interessant zijn de volgende aanbevelingen gedaan door Brigham Young University in het kader van curriculum ontwikkelingen op het gebied van accountancy (BYU Integrated Jr. Year Accounting Core Report to AECC, Volume I, 1992, p.12):

- Use a system framework.
- Re-engineer curriculum to provide integration of subject matter.
- Integrate expanded competencies in all courses – in all courses – expand pedagogical approach.
- Use group learning in all courses.
- Build courses around teaching plans.
- Expand the grading system to include expanded competency evaluation.
- Use oral and written examinations that test the ability to think and demonstrate communication skills rather than stress memorization of textbook material.
- Integrate ethics, international, current national and world events in all courses.
- Invite students to give continuous feedback and modify course material.
- Initiate a faculty development program and utilize existing University resources to help faculty 'continually learn how to be more effective'.

3 De discussie omtrent een 'doctoraal accountancy' is niet nieuw. In Tilburg kwam in 1930 een opleiding tot accountant tot stand op basis van het kandidaatsexamen economie. Limperg, Van Essen en Hogeweg zijn hier tegen op basis van de volgende redenen: het gaat ten nadele van beide studies, het is praktisch ondoenlijk terwijl het risico bestaat dat de grote accountantsverenigingen onze (UvA) accountants niet zullen toelaten (notulen faculteitsraad 15 september 1930).

4 Nadere informatie over de accountantsopleiding en de kopopleiding Bedrijfseconomie kan worden verkregen bij het secretariaat van de Vakgroep Accountancy, 020-5254170.